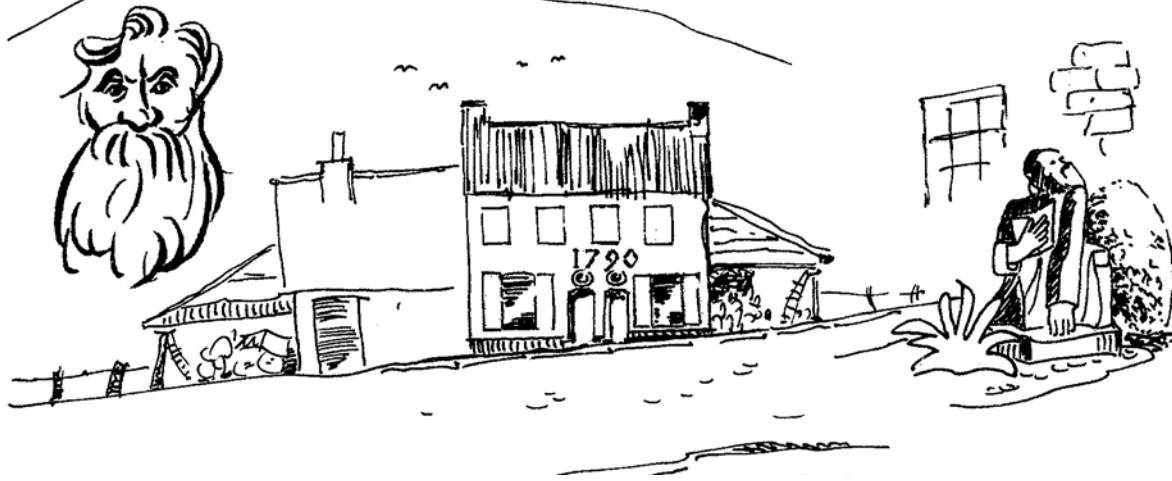

Nieuwsbrief 2004

Beste leden en sympathisanten,

De jaren vliegen voorbij. Opnieuw sturen we u onze nieuwsbrief met nieuws over wat wij realiserden, het volgende jaar hopen te verwezenlijken en een oproep tot steun.

De meest verklankte dichter in Vlaanderen en Nederland?

In het jaar 2003 kwam de tweede vermeerdere druk van "Woorden worden klanken" van de pers. *Liederen op gedichten van René De Clercq - 144 componisten*. Na Guido Gezelle is René wellicht de meest verklankte dichter in Vlaanderen en Nederland.

De jeugd is de toekomst

Onze projecten voor het onderwijs zijn een waar succes. Heel de maand november, tweemaal per dag, brachten we twee opvoeringen met verteltheater voor de derdekleuterklassen van de regio. We moesten scholen weigeren. Volgend jaar krijgen deze voorrang.

Veertien jaar een museum openhouden met vrijwilligers

In 2004 starten wij het 14de museumjaar. Al die jaren slaagden wij erin elke week het museum met vrijwilligers open te houden. Elke zondagnamiddag van Pasen tot Allerheiligen is ons museum van 14.30 tot 18 uur open en gratis toegankelijk. Daarbuiten kunnen groepen, na reservatie, elke dag van de week het museum bezoeken. We kunnen met vreugde vaststellen dat het aantal bezoekers constant blijft: iets meer dan 2000 per jaar.

Het Erfgoedweekend, Openmonumentendag en Deerlijkermiszonndag waren de toppers.

Dankzij uw milde steun kunnen wij dat allemaal realiseren

Elk jaar doen we een oproep tot steun. Telkens reageert u hierop met enthousiasme. Alle bijdragen, hoe klein ook, zijn welkom. Alle leden ontvangen een bewijs van hun storting.

Het is dankzij deze financiële inbreng dat wij er ieder jaar in slagen ons programma te realiseren.

STEUNFONDS MUSEUM RENE DE CLERCQ

Beschermend lid: vanaf 25 euro

Steunend lid: vanaf 15 euro

Gewoon lid: 10 euro

Schrijf uw bijdrage over op rek. nr. **463-5147011-71** van de **Stichting René De Clercq**

Als 't bruine veld
groen openzweit
met bloem en halm en lover,

dan waait de wind
er welgezind,
dan lacht de zon erover.

Strofe uit het gedicht "Als 't bruine veld"
van René De Clercq verschenen in het boek
Gedichten, Amsterdam (S.L. Van Looy) 1907

JAARPROGRAMMA 2004

OPENINGSUREN MUSEUM

Elke zondagnamiddag van 18 april tot 31 oktober van 14.30 tot 18 uur

GRATIS TOEGANG

RONDLEIDINGEN

Elke dag van het jaar en vooraf te reserveren op het nummer 056/72.86.70 van Jan Dhaluin

Telkens met een gids. Kostprijs: €15 (40 minuten) en €25 (80 minuten)

Twaalfde Vlaamse zangavond

*Vrijdag 27 februari om 20 uur in het ontmoetingscentrum d'Iefte, Hoogstraat 122, Deerlijk
Toegangsprijs: €4, zangboekje en drankje inbegrepen.*

Het succes van ons zangfeest neemt elk jaar toe. Vorig jaar noteerden wij méér dan 250 aanwezigen. Deze zangavond, met medewerking van drie plaatselijke koren is geen kooroptreden. **We zingen samen de mooiste Vlaamse liederen.** Ook de volksdansgroep Tresleca treedt op.

Wij verwachten u samen met familie, vrienden en kennissen!

Tentoonstelling “René De Clercq in beeld, foto en prent”

Opening op Erfgoedzondag, 18 april om 10 uur.

De tentoonstelling is **open elke zondag van 18 april tot zondag 13 juni** telkens van 14.30 tot 18 uur. Voor groepen elke dag na afspraak op 056/72.86.70.

Elke bezoeker krijgt gratis een stamboom van René De Clercq. U zult er ook allerlei portretten en familiefoto's kunnen bewonderen. We hopen u ook te kunnen verwennen met beelden, tekeningen en karikaturen van onze dichter.

Wij zoeken...

Voor onze tentoonstelling **“René De Clercq in beeld, foto en prent”**

alle mogelijke afbeeldingen van René De Clercq: foto's, prentbriefkaarten, beelden, prenten, afbeeldingen in boeken en tijdschriften, karikaturen enz. enz...

Bloemenhulde aan het graf

Elk jaar, op De Clerqs sterfdatum, in samenwerking met Ic Dien, is er een plechtigheid aan het graf. Dit jaar op zaterdag 12 juni: spreekbeurt, samenzang en bloemenhulde. Duur: 30 minuten met daarna gezellig samenzijn. Kom en breng veldbloemen mee.

In de voetsporen van René De Clercq

Op zaterdag 12 juni lopen we in de voetsporen van René De Clercq in Gent. Zijn kleinzoon, Joost Vandommele, toont ons de plaatsen die herinneren aan zijn grootvader die het onvergetelijke gedicht schreef: *“Gent! Vol klinkt uw naam...”*

Midzomermarkt – 20 juni vanaf 14 uur

Een jaarlijks weerkerende gebeurtenis: het museum wordt opnieuw wat het was bij de geboorte van René De Clercq: “Estaminet Het Damberd”. In het unieke kader van de herberg, gebouwd in 1790, kan je proeven van onze zelfgebakken taart, streekbier van het vat, een orkest met volksmuziek en gratis volksspelen. Bij regen of zon: steeds leute en plezier...en je spekt ook onze kas!

Openmonumentendag

Zondag 12 september van 10 tot 18 uur. Het thema van Openmonumentendag staat dit jaar in het teken van de natuur. Een uitstekende gelegenheid om zowel in het museum als in het nabijgelegen natuurpark Wijmelbroek de natuurgedichten van René De Clercq voor te dragen.

Rondleidingen voor het vierde leerjaar

In het begin van het schooljaar: een **zoektocht** rond en in de kerk en (verdwenen) kerkhof en een bezoek aan het unieke Sint-Columbaretabel dat aan restauratie 10 miljoen oude Belgische franken heeft gekost. Daarna gaan we naar het museum waar we vertellen over Charel De Clercq die 16 kinderen kreeg (René De Clercq was het 15e) van wie er 7 vroegtijdig stierven. Ook wordt ruimschoots aandacht besteed aan Deerlijks 3 Groten: Pieter Jan Renier, Hugo Verriest en René De Clercq. Een zoektocht waar zowel de leerkrachten als de leerlingen naar uitkijken!

Verteltheater voor derdekleuterklassen

Heel de maand november zijn er elke dag twee opvoeringen voor de klassen van de regio. Dit jaar zullen we de 200ste opvoering van het verteltheater kunnen vieren!

Voordracht en diamontage

Op dinsdag 14 december om 20 uur in het ontmoetingscentrum d'Iefte komt Roger Van Bockstaele, officiële gids van de stad Gent, vertellen over Gent ten tijde van René De Clercq. Hij illustreert zijn voordracht met een prachtige diamontage van oude stadsfoto's.

WIJ ZIJN OOK NOG BEZIG MET

René De Clercq van A tot Z

Al enkele jaren bestaat een diskette met alle gedichten van René De Clercq. Ze zijn alfabetisch gerangschikt, met telkens de naam en pagina van de dichtbundels waarin de gedichten verschenen. Deze diskette waarop bijna 1000 gedichten verzameld zijn, is te koop voor een prikje: 3 euro, verzendingskosten inbegrepen.

Maar...niet iedereen heeft een computer om de diskette te lezen. Daarom zullen we een boek uitgeven: "René De Clercq van A tot Z" waarin alle gedichten zijn opgenomen.

Maar...de gedichten zijn nog in de oude spelling. Zij worden in de nieuwe spelling omgezet met respect voor de oude woorden. (Mensch wordt mens, maar kindeke wordt geen kindje!)

Deze omzetting vraagt behoorlijk wat (vrijwilligers)tijd. We hopen dit jaar nog gereed te komen. Het boek zal te koop zijn in het museum en kan ook besteld worden op het secretariaat.

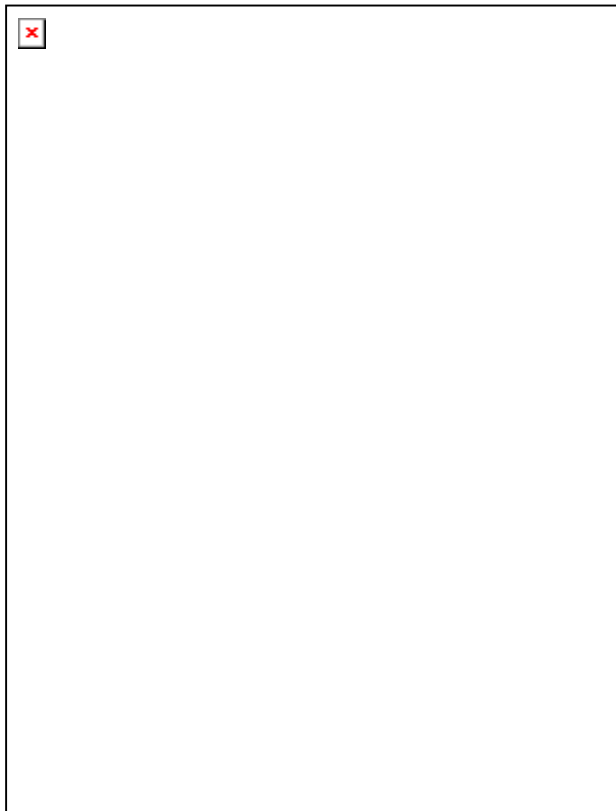
De Clercq ... ongebonden

Een viertalig luxealbum met 25 van de mooiste gedichten. "Vertalen" is niet voldoende, we willen de vertaling ook "verdichten". Een zware klus! Aan het album wordt in stilte verdergewerkt.

De Clercq ... gezongen

Er bestaan zoveel mooie uitvoeringen van liederen van De Clercq. Befaamde zangers hebben liederen van hem gezongen. Deze uitvoeringen verzamelen op een cd...een droom die we trachten te realiseren! Wie helpt ons?

Alfred Ost (1884 - 1945) Tekeningen en Aquarellen

We plannen een tentoonstelling in 2005 van nog nooit eerder tentoongestelde werken.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog vluchtte Alfred Ost, zoals ook René De Clercq, naar het neutrale Nederland. Hij stelde zijn kunst ten dienste van de noodlijdende Belgische vluchtelingen. Hij tekende de titel met een brullende leeuw voor het dagblad "De Vlaamsche Stem". In de "opstelraad" van die krant vinden we René De Clercq en Cyriel Buysse.

Een controversiële kunstenaar over wie het laatste woord nog niet gezegd en geschreven is. Wij tonen unieke, nog nooit geëxposeerde werken!

De vlucht uit Antwerpen - 1914

Elke zondag een boekenmarkt in Zuidwest-Vlaanderen?

Elke zondag, wanneer het museum open is, zullen er tweedehandse en oude boeken te koop zijn. Er zal een kraampje staan met minstens een honderdtal boeken en tijdschriften. De oude boeken van René De Clercq, waarvan we meer dan 5 exemplaren bezitten, zullen ook te koop aangeboden worden.

U kunt ons hierbij helpen.

Door uw oude boeken en tijdschriften aan ons museum te schenken. Wij komen ze dan afhalen en de opbrengst ervan gaat volledig naar onze kas. **Dankuwel!**

IN MEMORIAM

Tony Vandenberg

Waar moet ik heen met mijn lust en zang?

De Lente is weg
en de roos uit de heg.
De nachtegaal zwijgt al lang.

Waar moet ik heen met mijn zwart verdriet?

Mijn liefste wacht
naar licht in de nacht.
Haar nacht en mijn nacht zijn dezelfde niet.

Waar moet ik heen, met mijn arbeid heen?

Het leven wenkt,
de liefde schenkt,
en ik zit met de dood in mijn hart
alleen!

Op 29 september 2003 overleed te Brasschaat mevr. Tony Vandenberg. Zij werd in 1924 in Antwerpen geboren en huwde met Charles Plumer. Na een jarenlange slepende ziekte is zij rustig van ons heengegaan.

Tony en haar zuster Ria waren de nichtjes van Ria Vervoort, de levensgezellin van René De Clercq. Dankzij hen kreeg ons museum, bij het overlijden van Ria Vervoort in 1992, alles wat zij bezat over René De Clercq.

Op de burgerlijke afscheidsdienst werd het hiernaaststaande gedicht van René De Clercq uit het *'Boek der liefde'* als afsluiter van de dienst voorgedragen.

Jochem van Zijtveld

René De Clercq stierf onverwacht op 12 juni 1932 bij zijn vrienden, de familie Pieck, in Maartensdijk.

Hij werd begraven in de familiegrond van deze familie. Maartensdijk is een klein dorpje op de Lage Vuursche, een prachtig natuurgebied in de omgeving van Utrecht. Jarenlang bezochten wij het graf tot wij het op 6 april 1982 naar Deerlijk overgebracht hebben. Jarenlang waren wij te gast in Maartensdijk, bij vrienden van de Stichting Gretha en Adri Pieck, in het bijzonder bij de heer en mevrouw Jochem van Zijtveld. Toen de lieve mevrouw Geertruida stierf, waren we op haar uitvaart.

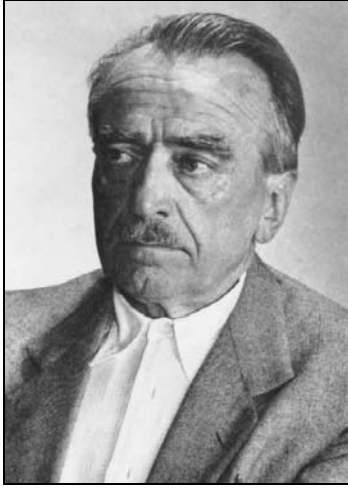
Nu kregen we het bericht dat ook Jochem gestorven is.

“Na een kortstondig ziekbed is onze lieve zorgzame vader heengegaan. Jochem van Zijtveld, weduwnaar van Geertruida Hendrika Clasina van Brummelen. Geboren op 22 december 1923 en overleden op 20 januari 2004”.

Met hem verdwijnt de laatste persoon van de Stichting Gretha en Adri Pieck. Hij ruste in vrede.

Wij blijven contact houden met zijn zonen Arie H.C., Henk C.A. en Jochem G.C.

SCHRIJVERS HERINNEREN ZICH DE CLERCQ

Richard Minne, letterkundige, journalist
(Gent 30 november 1891 – St.-Martens-Latem 1 juni 1965)

Minne studeerde, na de lagere school, van 1907 tot en met 1909 aan het Koninklijk Atheneum te Gent waar hij René De Clercq als leraar Nederlands had.

Hoe Minne zich later zijn leraar Nederlands herinnerde, lezen we in het boek: Marco Daane, 'De vrijheid nog veroveren, Richard Minne, 1891-1965', uitgegeven bij de Arbeiderspers, 2001.

Aan het Gentse atheneum viel René De Clercq vooral op door zijn onconventionele uiterlijk en gedrag. Collega's omschreven hem als een *natuurmens*. Soms was hij dagenlang afwezig, daadwerkelijk op zwerftocht in de natuur. Oud-leerlingen herinnerden zich zijn altijd zwarte nagels en ochtendlijke ontbijt op het schoolplein met vers brood en droge haring. Zijn onbehouwen gedrag kwam ook voor de klas tot uiting. Hij bleek maar moeilijk met de leerlingen te kunnen omgaan en trachtte hardhandig de tucht te bewaren - een tucht die volgens oud-leerling Paul Kenis niettemin danig te wensen overliet. Tijdens een woedeaanval tilde De Clercq ooit een schoolbank met twee leerlingen op en droeg hem naar de klasdeur.

Over zijn educatieve gaven bestonden echter ook positieve geluiden. Hij liet zijn leerlingen kennismaken met kunst en poëzie. De geïnteresseerden hield hij voor dat literatuur niet achter tafel en boeken begon, maar midden in het leven en de natuur. Met voordrachten uit eigen werk kon hij de klas doodstil krijgen.

Minne kon goed met De Clercq overweg. Naar eigen zeggen was hij een moeilijke leerling geweest waarover de leraar mild had geoordeeld. '(...) *ik moet echter wel besluiten dat René De Clercq een uitzonderlijk sterk zenuwgestel moet bezeten hebben om aan de verzoeking, mij uit de klas te gooien, te hebben weerstaan*'. Maar vooral was hij voor Minne een soort creatieve aartsvader. De Clercqs lessen met voordracht bezorgden hem weer wat leerplezier en onder zijn leiding schreef hij zijn eerste verzen en opstellen.

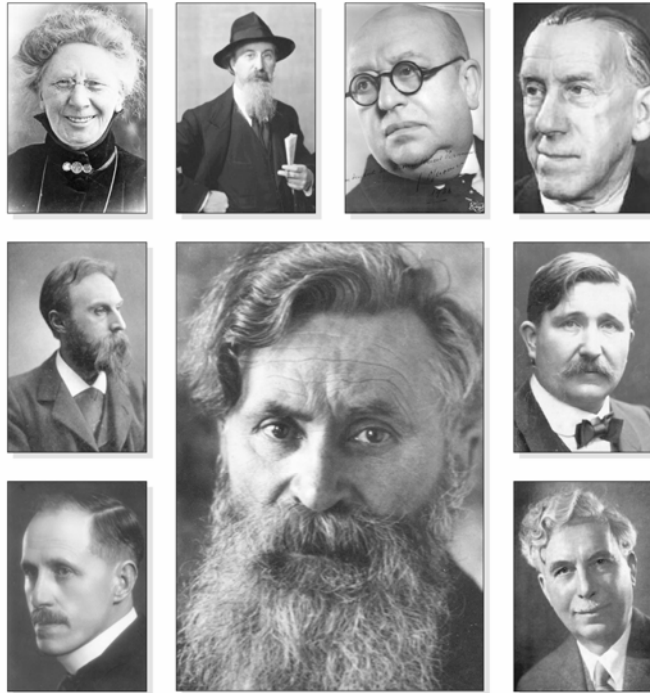
De Clercq slaagde erin sommige leerlingen de liefde voor poëzie bij te brengen door hen bijvoorbeeld opstellen in versvorm te laten schrijven. Die aanpak werkte bij Minne, zodanig zelfs dat deze zich later afvroeg of er niet een zekere invloed was van uitgegaan. '*Maar nadien heb ik nóg onderwerpen in versvorm behandeld, en misschien is dat zo een atavisme dat me bijgebleven is, dat ik ook later nog versekes gemaakt heb*'.

Minne dacht later met waardering terug aan de aanpak van de al evenmin conventionele De Clercq. '*Daar heb ik geleerd dat het onderwijs in de eerste plaats een kwestie van liefde en geestdrift is*'. Het was alleen om die reden dat het klooster* toch nog enige melancholie bij hem opwekte. Hij kan zich van de andere leraren later zelfs de namen niet meer herinneren.

* *klooster: een bijnaam die verwees naar de binnenplaats en de lange gangen van het atheneumbouw. Het klooster bedoeld in 'kloostergangen' is de oude Boudeloabdij waarvan men een atheneum heeft gemaakt in de 19de eeuw.*

Liederen op gedichten van
René De Clercq

144 componisten

**Woorden
worden klanken**

Tweede vermeerderde editie

Auteurs: Hugo De Backer en André Van Rijkeghem
Stichting René De Clercq

WOORDEN WORDEN KLANKEN

Velen weten niet dat René De Clercq ook componist was. De muzikale kennis die hij als humaniorastudent en als lid van de Deerlijkse fanfare "Peter Benoit" had verworven, begon hij, vanaf zijn 40ste, intensief bij te scholen. Dit leidde ertoe dat hij nog meer dan 200 liederen componeerde zowel op eigen verzen als op teksten van anderen. Met pianobegeleiding!

De gedetailleerde beschrijving van de muzikale weg die de begaafde De Clercq aflegde, vind je in het boek terug. Natuurlijk ook alle titels van zijn composities.

Daarna behandelen de auteurs nog 144 componisten: een eenvoudige dorpspastoor, aristocratische dames, onbekende musici, directeurs van muziekscholen en conservatoria, zowel in Vlaanderen als in Nederland, de Hasseltse Ad Cominotto (wiens compositie "Dorserslied" vertolkt werd door Marcel Vanthilt) komen aan bod. De voorstelling van de componisten gebeurt telkens als volgt: biografie, composities in het algemeen, liederen op teksten van De Clercq.

Zelfs 41 mooi gedrukte muziekpartituren, bruikbaar voor allerlei omstandigheden (vb. Kerstmis) verluichten het geheel dat wordt afgesloten door een overzicht van de toondichters met hun liederen.

Het boek is de tweede uitgave en behandelt nu 144 componisten i.p.v. 115. Het telt 187 pagina's. Het bevat een biografie, dikwijls met foto, van de meeste componisten en 41 liederen, één- of meerstemmig, in muziekschrift. Een rijk naslagwerk!

Prijs: 12 euro (met verzendingskosten: 15 euro).

Te bestellen bij Stichting René De Clercq, Vichtesteenweg 15, 8540 Deerlijk

Telefoon en fax: 056/72.86.70

Rekeningnummer: 463-5147011-71.

e-mail: dhaluin.dekeyser@pandora.be

NIEUW...NIEUW...NIEUW

Wij kunnen voor uw vereniging een dagarrangement verzorgen.

Hebt u een uitstap, een wandel- of fietstocht, een verrassingsreis, een familie- of personeelsfeest, vraag dan ons *speciaal programma voor groepen*.

Wij hebben hiervoor een gevarieerd aanbod en stellen het programma samen volgens uw wensen.

Keuze uit:

- een geleid bezoek aan het museum René De Clercq
- een geleid bezoek aan het befaamde retabel van Sint-Columba (1535)
- bezoek aan het gemeentelijk "Gaverdomein" met zwembad, kasteel met terras en speelplein voor de kinderen.
- bezoek aan het natuurpark "Wijmelbroek"
- bezoek aan het provinciale domein "De Gavers"

Wij kunnen eveneens afspraken maken voor: aperitief, middagmaal, koffie en taart.

Alle inlichtingen bij:

Jan Dhaluin, Vichtesteenweg 15, 8540 Deerlijk.

Tel: 056/72.86.70 e-mail: dhaluin.dekeyser@pandora.be

Daar is maar één Land

Woorden: René De Clercq (1877 - 1932)

Muziek: René De Clercq (1877 - 1932)
4-stemmige bewerking: Guido Coghe (2003)

mf

S.
A.

1. Daar is maar één land, dat mijn land kan zijn, daar rukt niet de
2. Daar is maar één land, dat mijn land kan zijn, daar is maar één
3. Daar is maar één land, dat mijn land kan zijn, het groeit naar de

T.
B.

1. Daar is maar één land, dat mijn land kan zijn, daar rukt niet de
2. Daar is maar één land, dat mijn land kan zijn, daar is maar één
3. Daar is maar één land, dat mijn land kan zijn, het groeit naar de

8

Rhò - ne, daar stroomt niet de Rijn, daar vloeit maar de Lei - een de
vreugd, daar is maar één pijn, daar is maar één lief - de, daar
daad, — en die daad is mijn; het wordt in de we - reld —

Rhò - ne, daar stroomt niet de Rijn, daar vloeit maar de Lei - een de
vreugd, daar is maar één pijn, daar is maar één lief - de, daar
daad, — en die daad is mijn; het wordt in de we - reld —

13

Scheld' die brandt, daar is maar één Vlaan - dren, 't is mijn land!
is maar één haat, daar is maar één Vlaan - dren en 't ver - gaat.
veel — of niets, daar is maar één Vlaan - dren, en 't is Diets!

Scheld' die brandt, daar is maar één Vlaan - dren, 't is mijn land!
is maar één haat, daar is maar één Vlaan - dren en 't ver - gaat.
veel — of niets, daar is maar één Vlaan - dren, en 't is Diets!

DE VIER VLAAMSE STEDEN
DAAR IS MAAR ÉÉN LAND, DAT MIJN LAND KAN ZIJN,
DAAR RUKT NIET DE RHÔNE, DAAR STROOMT NIET DE RIJN,
DAAR VLOEIT MAAR DE LEIE EN DE SCHELD' DIE BRANDT,
DAAR IS MAAR ÉÉN VLAANDREN, 'T IS MIJN LAND!
RENE DE CLERCQ

Fontein en beeldengroep - 't Zand, Brugge

Bij deze groep dames die de vier Vlaamse steden Antwerpen, Gent, Kortrijk en Brugge voorstellen staat een strofe uit het gedicht "Daar is maar één Vlaanderen" van René De Clercq.

SCHONE SCHIJN...

Volgende rede werd op 12 juni 2003 uitgesproken aan het graf van René De Clercq n.a.v. de 71ste verjaardag van zijn overlijden:

Vandaag zal ik het hebben over authenticiteit of liever over het gebrek aan authenticiteit en de gevolgen daarvan.

Toen René De Clercq en zijn medestanders zich toentertijd afzetten tegen de Franstaligen, hadden ze uiteraard niets tegen de Franse taal op zich, al beheerste die taal toen op een agressieve wijze het openbare en culturele leven, de wetenschap en alle andere belangrijke domeinen in Vlaanderen. Wat hen wél uitermate stoorde, was dát soort Vlamingen dat zich van het Frans bediende om beter te lijken en zich te onderscheiden van de gewone man. Zo gebeurde het in het Gent van die dagen nogal eens dat een ‘*gearriveerd*’ persoon zijn Vlaamse gazet opzegde voor ‘*La Flandre Libérale*’ of ‘*Le Bien Public*’. Die Franse titel werd liefst goed zichtbaar in de bus gestoken. Terzelfder tijd begon men de meid in het Frans aan te spreken het liefst als anderen het goed konden horen... Plots kon men zich beter waarmaken, denken, uitdrukken en ‘*zichzelf*’ zijn in een vreemde taal... Men dacht dat men er dan bij hoorde en voelde zich bijgevolg beter... Het ging hem hier eigenlijk om een wijdverbreid irriterend snobisme, een verschijnsel dat overigens van alle tijden en plaatsen is. Ik vond een goede, overigens Franse definitie van dit snobisme namelijk: ‘*comportement ridicule en imitant la classe supérieure*’. Alle woorden hebben hier hun waarde: *comportement ridicule* is dus belachelijk of lachwekkend gedrag, teweeggebracht door het nappen (imiter) van de hogere klasse. Die hele holle bedoening van de toenmalige leidende klassen en would-be leidende klasse van Vlaanderen met veel grootspraak en chichi, irriteerde René en zijn kompanen mateloos, precies omdat zij wél over inhoud beschikten. Hoe meer de flaminganten het hele circus doorzagen, hoe luider de holle vaten in hun oren klonken en hoe sterker de wederzijdse aversie groeide.

In zijn toespraak op 21 december 1911 (uitgegeven door Lucien Brulez in 1912, 39 blz.) in de aula van de Gentse universiteit hield de Leidse hoogleraar Gerardus Bolland de Gentse flaminganten, onder wie De Clercq, een spiegel voor. Zelfkennis met als gevolg zelfrespect was volgens hem de sleutel voor de Vlaamse kwestie. Provocerend stelde hij dat niemand de flaminganten en bij extensie de Vlamingen er kon toe dwingen de verfransing te aanvaarden. Zij moesten simpelweg zelf het recht in eigen handen nemen waar hun dat onthouden werd. ‘*Gij zijt een verzonken volk zolang ge het Frans duldt aan de universiteit van Gent*’ luidde het. Tien jaar later verklaarde De Clercq dat zijn radicalisme gesteund was op die toespraken van Bolland: ‘*In den strijd wou ik eenzijdig (= radicaal) zijn als Bolland, den eenzijdigsten maar ook den sterksten man dien ik in mijn leven heb ontmoet*’. René had iemand gehoord die vertolkte en rechtvaardigde wat reeds lang in hem sluimerde. In tegenstelling tot het irriterende, holle gedoe van de franskiljons streefden de flaminganten echtheid m.a.w. authenticiteit na. De Clercq verklaart hierover in 1908 aan Jan Greshof: ‘*De zoozeer geprezen woordkunst is meestal goochelwerk en zeepbellenblazen*’(...)’*wat niet echt en klaar is, wil er bij mij niet in, men moet veel geven in weinig woorden helder oprecht, niet jagen naar beelden*’. Kunstenaars worden misschien wel geacht te kunstelen met woord, klank of materie maar zij proberen wel recht voor de raap, onbeïnvloedbaar door geld of macht een eerlijke boodschap en onvervalste waarden te vertolken... Zo blijft bvb. Gezelle, na meer dan een eeuw, onbetwistbaar dé grootste Vlaamse dichter, precies omdat hij 100% authentiek is en authenticiteit uitstraalt. Tot een synthese met de toenmalige moderniteit wilde hij (wegens ideologische omstandigheden eigen aan die tijd) niet komen. Hiervan getuigt zijn verzet tegen de opkomende spoorwegen die, volgens hem, eeuwenoude waarden zouden vernietigen... Geen nood echter want ieder modern mens kan vandaag van zijn virtueuze echtheid genieten.

Dit werk van Jozef Cantré (bedoeld wordt het grafmonument van René De Clercq) is dan weer modern maar straalt ook een onversneden echtheid uit: dit is de échte René De Clercq. Volgens Cantré was René 'een spotter die graag anderen in het ootje nam, verstrooid ('zoals alle genieën' voegt hij eraan toe) en bleef hij een groot kind in de gestalte van een reus'. Dit beeld is waarachtig en echt: het resulteert uit een diepe persoonlijke vriendschap en waardering van de kunstenaar voor René. Deze gevoelens vertolkte Cantré in een interview in 1936 als volgt: 'Dat zij, de beeldende kunstenaars, tijdens hun ballingschap in Nederland in al de moeilijke ogenblikken die een vluchteling doormaken kan, steeds in René De Clercq een werkelijke vriend vinden mochten. René leerde ons door de tranen heen te lachen en hard door te bijten waar het leven bitter werd'. Dit monument getuigt van vakmanschap, straalt tegelijkertijd én ingetogenheid én kracht uit, méér dan sommige foto's en tekeningen vermogen. Pittige kanttekening: zowel destijds in Holland als hier in Deerlijk wordt het beeld in de volksmond wel eens 'den aap' genoemd en toevallig inspireerde Afrikaans snijwerk Cantré in zijn zoektocht naar nieuwe vormgeving... een direct verband zal hier wellicht te ver gezocht zijn... Overigens bekomen beeldende kunstenaars die zich aan De Clercq wagen dikwijls een té braaf resultaat, ze sukkelen nogal met zijn ogen... Tot daar authenticiteit en gekunsteldheid vroeger...

Laten we nu de lijn even doortrekken tot vandaag. Het snobisme voert duidelijk weer hoogtij. De zgn. 'generation in black' bepaalt overal de norm. Zij noemen zich wereldburger, bewegen internationaal, spreken en denken in het Engels en voelen zich duidelijk verheven boven de massa. Ze hebben breddenkendheid en tolerantie tot hun handelsmerk gemaakt maar die reikt precies tot daar waar je hún muziek graag hoort, hún gedachtegang volgt en hún ballonnetjes niet doorprijkt of het zich nu in de kunst, het onderwijs, in de economie (denken we aan Lernout en Hauspie) of in andere domeinen situeert. Deze 'generation in black' is de fine fleur van de eerste generatie die kon profiteren van de democratisering van het onderwijs. De gemiddelde kennis is daardoor flink gestegen maar de diepgang is duidelijk niet gevolgd. Meestal blijft het bij vormgeving zonder veel inhoud. Een mooie, oogverblindende vitrine maar niks in de winkel... mobiliteit, flexibiliteit, consumentisme, professionalisme, communicatie zijn de geprefereerde glijmiddelen van het moderne management die alles aan de man moeten brengen. En de massa van oningewijden, zij is onder de indruk, slikt en aapt na... De fameuze parabel van de keizer zonder kleren typeert dit alles nog het best...

Meestal ontbreekt het niet aan ideeën, noch aan middelen maar in de meeste projecten is het uitsluitend de vormgever die de dans bepaalt. Het inhoudelijke komt op de tweede plaats en moet zich aanpassen. Niet wát je verkoopt is essentieel maar het verkopen zelf. Spin-doctor, illusionist en acteur zijn gouden beroepen geworden. Het probleem is dat vele resultaten van hun werk virtueel maakwerk zijn. Niets lijkt nog wat het is, symbolen hebben geen betekenis meer. Voor velen wordt het een probleem realiteit van fictie te onderscheiden... Gevolg: veel zelfmoorden en massa's werk voor zielenknijpers.

Zonder daarom negatief te willen zijn, is het toch belangrijk het beeld even scherp te stellen, al was het maar om precies te weten waar we ons bevinden. Zoals in alle perioden waarin een bepaalde vorm van waanzin de norm lijkt, heeft ook deze tijd zijn nut! Wanneer dit alles in zijn eigen beperkingen en contradicties vastloopt, komt er vast iets beters dat het vorige overstijgt... Diepgang en verfijning zijn gedoemd om ooit weer eens boven water te komen, zo werkt nu eenmaal het mensdom. Potentieel is er genoeg! Wedden dat, als het zover is, onze René De Clercq weer vanonder het stof zal worden gehaald?

Joost Vandommele, juni 2003

Vlaamse Kermis

Woorden: René De Clercq (1877 - 1932)

Muziek: Emiel Hullebroeck (1878-1965)

Bewerking: Juliaan Wilmots (1936-2000)

S.
A.

1. Be - zem uit! 't Is ker - mis! Knech - ten, mei - den, vrou - wen, mans, heel de bon - te
2. Zon - der wuf - te poe - ders zon - der val - se lok in 't haar, schoon ge - lijk uw
3. Ke - rels, kloek als ei - ken, ro - de guit en brui - ne kwant, tre - den voor en
4. Trouwt en kweekt ge kin - d'ren, wordt ge van de ou - de tijd, komt geen jonk - heid

T.
B.

6

zwerf is lus - tig aan de dans. Een an - d're groep aan ta - fel eet
moe - ders o - ver der - tig jaar. Mijn blon - de, ron - de deer - nen, blau -
rei - ken kluch - tig u de hand. Nu dra - ven lijk de veu - lens! Nu
hin - d'ren als ze speelt en vrijt. Oud moe - der - ke en oud man - ne - ke, kruipt

11

vis en worst en wa - fel. Oud wijf - je schinkt, oud vent - je drinkt, oud lied - je deunt en
we o - gen lijk lan - teer - nen! Een mond be - roosd, een wang, die bloost, een borst die zucht - jes
draai - en lijk de meu - lens! Tot - dat ge hijgt, ter - ne - der zijgt, en war - me kus - sen
dich - ter bij het kan - ne - ke, en drinkt ver - heugd, op al dat deugt, op ou - de en jon - ge

16

klinkt: Ha! _____
loost. Ha, Ha, Ha!
krijgt. Ha, Ha, Ha! Niets zo leu - tig fraai en fris als be - zem - boe - ren -
jeugd. Ha, Ha, Ha!

21

ker - re - mis! Niets zo leu - tig - fraai en fris _____ als 't Vlaam - se le - ven is!

REPLICA GRAFMONUMENT

De Stichting heeft een **replica** laten maken van het **grafmonument** van René De Clercq dat door **Jozef Cantré** beeldhouwd werd. Dit **kunstwerkje** is gemaakt in een onbreekbare kunststof op 1/20ste van het originele beeld. Het is ongeveer 25 cm hoog en in een bruinigrijze kleur. Een unieke gelegenheid om bij u thuis te kunnen genieten van een beeldhouwwerk van één van onze beste Gentse beeldhouwers.

Kostprijs: 75 euro, voorintekenprijs tot 31 maart: 65 euro

Te bestellen bij: Jan Dhaluin, Vichtesteenweg 15, 8540 Deerlijk

Telefoon en fax: 056/72.86.70, e-mail: dhaluin.dekeyser@pandora.be

Grafmonument

De dichter *René De Clercq* knielt vol verwondering neer en aanschouwt het onmetelijke heelal, de zon, de maan, de sterren, de weidse natuur. Hij drukt zijn dichtbundel *De Noodhoorn* tegen zijn hart want al zijn gedichten vloeiden uit het diepste van zijn hart. Met zijn linkerhand klampt hij zich vast aan moederaarde, Vlaanderen, Dietsland dat hij niet prijsgeeft.

Jozef Cantré beitelde uit één brok Noorse diabaas dit grafmonument voor zijn vriend René De Clercq. Dit expressionistische beeld moest spreken en zeggen wie De Clercq was en wat hij gedaan heeft. De werken van Cantré vindt men over de hele wereld en dit wordt tot één van zijn beste gerekend.

Het *grafmonument* werd in 1936 ingehuldigd te Maartensdijk in Nederland. Vijftig jaar na de dood van de dichter (in 1982) werden zijn stoffelijke resten en grafmonument overgebracht naar zijn geboortedorp waar het nu nog altijd te bewonderen is.

Jozef Cantré (1890-1957)

Jozef Cantré, beeldhouwer en houtgraveerder, werd in 1890 in Gent geboren. Voor 1913 studeerde hij aan de Koninklijke Academie van Schone Kunsten te Gent en leerde er Gustave de Smet en Frits van den Berghe kennen. In 1913 treedt hij in het huwelijk met Martha van Daele. In 1918 vlucht hij met zijn gezin naar Blaricum en gaat tot 1929 wonen in Huize Henriëtte aan de Vliegweg. Het bijbehorende atelier heet "De Blauwvoet".

In Blaricum waar inmiddels een enclave van Belgische vluchtelingen was ontstaan, leerde hij ook René de Clercq kennen met wie hij bevriend werd. De meesten konden en wilden, vanwege hun Vlaams activisme en hun afkeuring voor de Belgische kunstpolitiek, niet naar hun vaderland terugkeren. In 1930 keert hijzelf toch terug naar België en gaat wonen in Afsnee. Jozef Cantré overleed in 1957 te Gent.

WIJ HEBBEN TE KOOP

(verzendingskosten niet inbegrepen)

<i>René De Clercq.... Uit Liefde alleen</i>	€ 5
Geïllustreerde biografie met tientallen foto's Prachtig kijk- en leesboek Voorwoord: André Demedts, geschreven door Gilbert Depamelaere	
<i>Dagboek 1917 – 1920 door A.F. Pieck</i>	€ 5
Herinneringen aan René De Clercq door Betty Pieck Samenstelling en redactie: Marcus van der Heide	
<i>Liederen, leeft! Bloemlezing uit de beste gedichten van René De Clercq</i>	€ 5
Verzameld door Elza De Clercq en geleid door Wies Moens	
<i>Woorden worden klanken – 144 toondichters van René De Clercq</i> <i>2de vermeerderde uitgave</i>	€ 12
Samenstelling en redactie: Hugo de Backer en André Van Ryckeghem	

HELP ONS ZOEKEN

Gedichten, Jules Vermaut, Kortrijk, 1896, 67 p.

Halewijns Straf, A. Siffer, Gent, 1898, 20 p.

Echo's, A. Siffer, Gent, 1900, 131 p.

De internationale roeiwedstrijd te Terdonck, Sevens, Gent, 1900.

Halewijn, Opera in drie bedrijven en vijf taferelen, in *De Vlaamsche Gids* 2 (1906), 122-145

A book of homage to Shakespeare to commemorate the three hundredth anniversary of Shakespeare's death, edited by Israel Gollancs, Oxford, 1916 (bevat een vertaald gedicht van De Clercq op p. 465).

Anthologia Belgon Poieton II, Hoi Phlamandoi, Athene, 1970 (bevat een vertaald gedicht van De Clercq op p. 64).

De Vlaamsche Stem, dagblad in Amsterdam (1915-1916)

VOOR ALLE INLICHTINGEN

Secretariaat van de Stichting:

Jan Dhaluin, Vichtesteenweg 15, 8540 Deerlijk

Telefoon en fax: 056/72.86.70

e-mail: dhaluin.dekeyser@pandora.be

Rekeningnr. Stichting René De Clercq: 463-5147011-71

Archief René De Clercq:

Magda Ver Gucht, Tulpenlaan 11, 8540 Deerlijk

Telefoon tijdens de kantooruren: 056/72.20.16

e-mail: archieff.deerlijk@pi.be

